

УДК 311.312 (047.3): 620.91

Л.Л. Полтавець, аспірант, НТК статистичних досліджень
Державної служби статистики України, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

У статті розглядаються основні форми державної статистичної звітності щодо енергетичних ресурсів. Визначається роль і місце статистики товарних ринків у дослідженні енергетичних ресурсів.

Ключові слова: енергетичні ресурси, статистичний звіт, форми державного статистичного спостереження, адміністративні дані.

Відомо, що рівень розвитку національної економіки у значній мірі залежить від забезпечення країни паливом, а, особливо, від його ефективного використання.

Інформацію про це органи державної влади, зокрема, отримують і від органів державної статистики.

У первинному вигляді до Державної служби статистики України вона надходить від підприємств та організацій України у формі відповідних статистичних звітів. При цьому, слід зазначити, що статистичний звіт - це одна із форм державного статистичного спостереження, у якій у визначеному порядку подається інформація про основні показники діяльності підприємств. На усіх рівнях (районному, обласному, державному) інформація про енергетичні ресурси, отримана від юридичних осіб, відповідним чином обробляється, аналізується і класифікується.

А тому метою статті є вивчення енергетичних ресурсів з точки зору їх відображення у формах державної статистичної звітності.

Інформацію про енергетичні ресурси можна отримати з різних галузей статистики: статистики промислового виробництва, статистики виробництва та розподілення електроенергії, тепла, газу та води, статистики товарних ринків, статистики структурних обстежень підприємств (рис. 1).

Якщо говорити про ступінь охоплення статистичних одиниць звітністю зі статистики паливно-енергетичних ресурсів, то можемо сказати, що державне статистичне спостереження відбувається на суцільній основі, коли всі без винятку одиниці сукупності реєструють свої дані щодо використання, залишків і розподілу палива.

Основними формами державного статистичного спостереження зі статистики енергетичних ресурсів можемо назвати наступні:

- форма № 4-мтп (місячна), 4-мтп (піврічна), 4-мтп (св) (піврічна) «Звіт про залишки і використання енергетичних матеріалів і продуктів перероблення нафти»;
- форма № 11-мтп (піврічна) «Звіт про результати використання палива, теплоенергії та електроенергії».

Форма № 4-мтп (піврічна) «Звіт про залишки і витрати матеріалів і продуктів перероблення нафти» визначає залишки палива і обсяги його кінцевого споживання за видами економічної діяльності (виробництво промислової продукції (робіт, послуг),

сільськогосподарські роботи (послуги), діяльність транспорту, будівництво, торгівельна діяльність, ресторанне господарство) та на інші потреби.

Енергетичні ресурси поділяються тут на три великі групи:

- матеріали енергетичні (вугілля, торф, нафта сира, газовий конденсат, газ природний, сланці горючі, дрова для опалення);
- кокс, продукти нафтоперероблення;
- газоподібне паливо (кам'яновугільний газ, доменний газ, газ, одержаний у процесі конверторного виробництва сталі).
- Даний перелік охоплює майже всі існуючі енергетичні ресурси та продукти перероблення нафти, що використовуються в економіці України.

Рис. 1. Інформація про енергетичні ресурси у формах державної статистичної звітності

У звіті також визначаються втрати енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти при видобутку та виробництві, перетворенні, переробці, транспортуванні та розподілі.

У формі № 4-мтп (місячна) «Звіт про залишки і витрати матеріалів і продуктів перероблення нафти» відображається інформація про використання енергетичних ресурсів за коротким переліком: вугілля кам'яне; вугілля буре; нафта сира, включаючи газовий конденсат; газ природний; бензин моторний за марками; газойлі (паливо дизельне); мазути топкові важкі.

У ній відображаються дані щодо використання енергетичних ресурсів як у процесі кінцевого споживання, так і на неенергетичні цілі та подаються залишки на кінець звітного місяця.

Щодо форми № 11-мтп (піврічна) «Звіт про результати використання палива, теплоенергії та електроенергії», то можемо сказати, що вона має на меті визначення фактичних витрат палива, теплоенергії та електроенергії як на одиницю продукції, так і на всю вироблену продукцію, а також витрати палива, теплоенергії та електроенергії на інші потреби підприємств (опалення, освітлення, вентиляцію побутових і адміністративних приміщень, гаряче водопостачання та інші санітарно-гігієнічні потреби). Цією формою визначаються питомі витрати палива та енергії на виробництво окремих видів продукції (робіт).

Інша група статистичних звітів (фф. № 6-тп, 6-тп (гідро), 23-Н, 24-енергетика, ф. № 1-теп) стосується безпосередньо виробництва і розподілу електричної та теплової енергії. Вона визначає загальні обсяги виробленої енергії, кількість витраченого умовного палива на роботу електростанцій, обсяг експорту-імпорту електричної енергії, обсяги відпущеної електричної та теплової енергії підприємствам усіх видів економічної діяльності та населенню.

Що стосується інформації про паливо у ф. № 1-П, 1-ПЕ та ІП-НПП, то можемо сказати, що тут подаються дані про обсяги постачання та розподілу електроенергії, газу, інформація про виробництво електроенергії та відпуск теплоенергії різними тепловими установками (котельними та окремими котлами, геотермальними установками, електростанціями).

Енергетичні ресурси у статистиці структурних обстежень підприємств розглядаються з позиції визначення операційних та матеріальних витрат (у частині витрат на паливо та енергію) як на вироблену, так і на реалізовану продукцію.

Окремо слід назвати адміністративні дані (так звану внутрівідомчу звітність). Вони розширюють перелік показників, за якими аналізується стан справ у енергетичній галузі і деталізують такі категорії, як: обсяг експорту-імпорту палива, цінова політика на енергоносії, рівень енергозбереження вітчизняної економіки, рівень споживання енергетичних ресурсів у суспільному виробництві і у комунально-побутовому секторі.

Таким чином, можемо зробити висновок, що інформація про енергетичні ресурси, яка відображена як у формах державної статистичної звітності, так і у внутрівідомчій звітності, повинна стати базою при прийнятті зважених управлінських рішень, що стосуються паливно-енергетичного сектору економіки. Адже відомо, що вона

характеризує результати діяльності підприємств і організацій усіх видів економічної діяльності щодо видобутку, виробництва, перетворення та кінцевого споживання енергетичних ресурсів в Україні.

Список використаних джерел

1. Державний комітет статистики України, офіційний сайт: <http://ukrstat.gov.ua>.

Annotation. *In the article the basic forms of the State statistical accounting are examined in relation to power resources. A role and place of statistics of commodity markets is determined in research of power resources.*

Key words:*are the Power resources, statistical report, forms of State statistical supervision, administrative information.*